

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

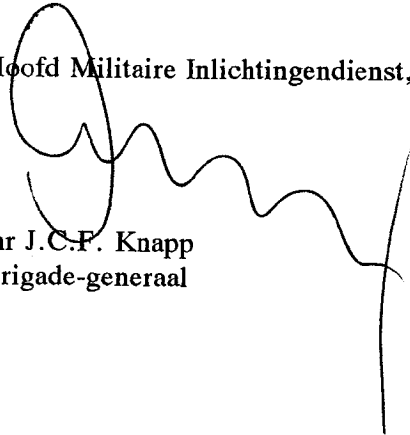
Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/2722	21 november 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 59/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/2722 d.d. 21 november 1995

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

59/95

(Afgesloten 171200A NOV 1995)

Conclusie/voorzicht

Vooralsnog lijkt er nog geen sprake van een zodanige compromisbereidheid bij de strijdende partijen in Bosnië-Herzegovina dat een voor alle partijen aanvaardbare vredesregeling tot de mogelijkheden behoort. Indien onder buitenlandse druk toch een akkoord ondertekend wordt, is uiterst twijfelachtig of zo'n regeling door alle partijen op dezelfde wijze zal worden uitgelegd. De uitvoering ervan zou daardoor naar verwachting gecompliceerd zijn.

De Bosnische Kroaten lijken te vrezen dat de Kroatische president Tudjman hun (territoriale) belangen ondergeschikt maakt aan zijn streven naar toenadering tot Servië. In geval van een conflict tussen beide partijen beschikt Tudjman echter over voldoende invloed om de Bosnisch-Kroatische top zijn wil op te leggen.

Het aangekondigde ontslag van de Bosnische minister van Buitenlandse Zaken Sacirbey houdt waarschijnlijk verband met spanningen binnen de Bosnische politieke top en niet met het vredesproces als zodanig.

Zowel de Kroatische als de "Joegoslavische" regering hebben aangekondigd geen oorlogsmisdadigers uit te zullen leveren.

Bosnië-Herzegovina

De Amerikaanse regering heeft de afgelopen dagen grote politieke druk uitgeoefend op de afgevaardigden die in de Amerikaanse plaats Dayton namens de strijdende partijen onderhandelen over een vredesregeling in Bosnië-Herzegovina. Als gevolg van die druk was naar verluidt het afgelopen weekeinde reeds een principe-akkoord gesloten over de toekomstige Grondwet van Bosnië-Herzegovina. De belangrijkste bepalingen daarin zijn dat er twee "entiteiten" komen met een hoge mate van autonomie, te weten een Moslim-Kroatische en een Servische. Beide delen zullen banden mogen aangaan met buurlanden op economisch, cultureel en wetenschappelijk gebied, maar afscheiding van Bosnië-Herzegovina zal zijn uitgesloten. Het afsluiten van een algemeen vredesakkoord is echter, ondanks de Amerikaanse druk, tot op heden onmogelijk gebleken.

De onderhandelingen hebben tot dusverre onder grote geheimhouding plaats. Er zijn geen indicaties welke opstelling de diverse delegaties hebben ingenomen en tot welke concessies zij bereid zijn (geweest). Uit de schaarse berichten komt evenwel naar voren dat de gebiedsverdeling tussen beide "entiteiten" één van de voornaamste struikelblokken voor een vredesregeling is geweest. Zo lijkt de door de Serviërs geëiste verbreding van de Posavina-corridor, de verbinding tussen oost- en west-Bosnië, bij Moslims en Kroaten verzet op te roepen. Ook de toekomstige status van Sarajevo, alsmede de door de Bosnische regering geëiste verbinding tussen die stad en de enclave Gorazde, hebben naar verluidt tot diepgaande controversen aanleiding gegeven. Bovendien zou de Bosnische regering hebben verlangd dat het VN-wapenembargo tegen haar wordt opgeheven ter compensatie van het Servische overwicht op militair gebied, hetgeen voor de Serviërs bezwaarlijk was.

Volgens het "Joegoslavische" persbureau TanJug heeft de president van de Moslim-Kroatische Federatie, Zubak (Kroaat), zijn ontslag aangeboden. Vermoedelijk betreft het hier "Joegoslavische" desinformatie, maar wél heeft Zubak verklaard ontevreden te zijn met de geringe rol van de Bosnische Kroaten bij de onderhandelingen in Dayton. Hij had op grond daarvan aangekondigd geen verdrag te zullen ondertekenen in de op dat moment voorziene vorm. Bovendien heeft de Bosnische minister van Justitie, Tadic (eveneens een Kroaat), die bij de besprekingen in Dayton aanwezig was, het afgelopen weekeinde ontslag genomen. Waarschijnlijk houden beide aankondigingen verband met het feit dat het parlement van Herceg-Bosna, de "Kroatische Republiek" in Bosnië-Herzegovina, had verklaard dat de (Bosnisch-)Kroatische afgevaardigden onvoldoende hebben kunnen bijdragen aan de discussies in Dayton. Zelfs werden deze afgevaardigden opgeroepen desnoods de onderhandelingstafel te verlaten als niet aan de Kroatische eisen tegemoet werd gekomen. Uit de betreffende resolutie blijkt dat vooral tegen toewijzing van de Posavina-corridor aan de Serviërs grote bezwaren bestaan. Het afgelopen weekeinde hebben met name Bosnische Kroaten in Sarajevo een demonstratie gehouden tegen zo'n toewijzing. Deze bezwaren zijn opmerkelijk, omdat er tot op heden geen sprake was van Kroatisch verzet tegen een Servische Posavina-corridor.

De Kroatische president Tudjman heeft enkele dagen geleden verklaard dat de volledige normalisering van de betrekkingen tussen zijn land en Servië op handen is. Deze normalisering zou deel uitmaken van het vredesakkoord waarover in Dayton onderhandeld wordt en zou ook opheffing van de sancties tegen "Joegoslavië" met zich mee (moeten) brengen. Reeds eerder was gezinspeeld op een dergelijke normalisering. Deze aankondiging werd ook gezien als een indicatie dat Kroatië en Servië hun positie ten aanzien van Bosnië-Herzegovina nauwer willen coördineren. Er bestaat overigens nog een aantal twistpunten tussen "Joegoslavië" en Kroatië, die een volledige normalisering van de onderlinge betrekkingen in de weg staan. De belangrijkste daarvan zijn de politieke toekomst van oost-Slavonië, waarover beide landen weliswaar een overeenkomst hebben gesloten maar deze fundamenteel verschillend interpreteren, en het schiereiland Prevlaka aan de uiterste zuidpunt van Kroatië. Vooralsnog is er geen aanwijzing dat Servië en Kroatië het over deze problemen eens zijn geworden.

Vermoedelijk vormt deze aankondiging tenminste voor een deel de achtergrond van het Bosnisch-Kroatische verzet tegen een vredesregeling. Wellicht vrezen de Bosnische Kroaten dat Tudjman hun (territoriale) belangen ondergeschikt maakt aan zijn streven naar verbetering van de betrekkingen met

Servië. Indien dat juist zou blijken, kan deze wrijving leiden tot een conflict tussen de Bosnische Kroaten en het leiderschap in Zagreb. In het verleden is evenwel gebleken dat Tudjman c.s. voldoende invloed hebben om de Bosnisch-Kroatische leiding tot een koerswijziging te dwingen of deze in geval van nood te vervangen door politici die wèl bereid zijn de instructies vanuit Zagreb op te volgen.

Ook de Bosnische minister van Buitenlandse Zaken, Sacirbey, heeft het afgelopen weekeinde zijn ontslag aangekondigd. Hij onderstreepte evenwel dat dit ontslag geen verband hield met het vredesproces in Dayton. Sacirbey stelde dat hij voorstander is van een vredesakkoord, zelfs als dit - naar zijn zeggen - een slechte overeenkomst zou zijn. Sacirbey zei evenwel dat zijn functie in de toekomst beter door een Kroaat kon worden uitgevoerd met het oog op een verbetering van de samenwerking tussen Moslims en Kroaten. Naar alle waarschijnlijkheid houdt het aftreden van Sacirbey verband met het feit dat er in de Bosnische politieke top relatief veel weerstand bestaat tegen zijn persoon. Met name de radicaal-nationalistische stroming onder leiding van vice-president Ganic heeft felle kritiek op de gematigde, pro-westerse opstelling van Sacirbey. Ook het feit dat Sacirbey het grootste gedeelte van zijn leven in de VS heeft doorgebracht en daardoor weinig populair is onder de Bosnische bevolking, werkt niet in zijn voordeel. Tot op heden was Sacirbey gesteund door premier Silajdzic, die eveneens door Ganic c.s. een te gematigde politiek wordt verweten. President Izetbegovic heeft zich ten aanzien van deze tegenstellingen in de Bosnische leiding tot dusverre terughoudend opgesteld. Er waren in het verleden evenwel toch indicaties voor onenigheid tussen hem en Silajdzic. Wellicht hebben de onderhandelingen in Dayton tot nieuwe spanningen tussen de president en diens minister van Buitenlandse Zaken geleid en heeft Izetbegovic naar aanleiding daarvan besloten tot de vervanging van Sacirbey.

[redacted] in Bosnië-Herzegovina maken melding van problemen tussen zogenaamde "Mujahedin" (buitenlandse islamitische vrijwilligers) en leden van de HVO, de Bosnisch-Kroatische strijdkrachten. De afgelopen weken was herhaaldelijk sprake van wrijvingen tussen "Mujahedin" en (vooral Britse) leden van UNPROFOR, maar spanningen met leden van de HVO zijn nog niet eerder gemeld. Deze houden waarschijnlijk verband met de voortdurende wrijvingen tussen Bosnische Moslims en Kroaten. Laatstgenoemden proberen te voorkomen dat de Moslims invloed krijgen in de "Kroatische" delen van Bosnië-Herzegovina en vrije doorgang verwerven tussen centraal- en west-Bosnië. Deze spanningen zullen naar verwachting de onlangs gemaakte afspraken tot verbetering van de betrekkingen tussen beide bevolkingsgroepen in het kader van de Moslim-Kroatische Federatie blijven doorkruisen.

Kroatië

De Kroatische politie heeft de afgelopen weken bunkers gebouwd rond het kamp in Kuplensko (aan de grens tussen Bosnië-Herzegovina en Kroatië), waar enkele duizenden volgelingen van het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic reeds enkele maanden zijn ondergebracht. De leefomstandigheden in het kamp zijn slecht; zo ontbreekt voldoende sanitair en stromend water. Om die reden was er de afgelopen weken herhaaldelijk sprake van incidenten rond het kamp. Op 6 november waren 50 volgelingen van Abdic door de Kroatische politie gearresteerd bij een uitbraakpoging. Kennelijk vrezen de Kroatische autoriteiten voor meer incidenten. Abdic zelf bevindt zich overigens ook nog in Kroatië;

zoals reeds eerder gemeld, wil de Kroatische regering hem achter de hand houden om daarmee alle opties open te houden bij een regeling voor de west-Bosnische enclave rond Bihac, waar Abdic in het verleden zijn machtsbasis had.

De Kroatische Chef van de Generale Staf Cervenko heeft verklaard dat eenheden van drie Gardebrigades, die de afgelopen week zouden hebben deelgenomen aan oefeningen in oost-Kroatië, op korte termijn zullen worden teruggetrokken naar hun oorspronkelijke bases. Overigens onderstreepte Cervenko dat hij weinig vertrouwen had in de bereidheid van de Serviërs uit oost-Slavonië om het Kroatische gezag te aanvaarden; om die reden gaf hij aan dat de Kroatische militaire paraatheid rond oost-Slavonië vooralsnog niet zal worden verminderd. Zoals bekend waren de betreffende Kroatische Gardisten niet voor oefeningen naar de grens met oost-Slavonië overgebracht, maar om de Serviërs in dat gebied onder druk te zetten een akkoord te sluiten dat voorziet in het uiteindelijke herstel van het Kroatische gezag over het gebied. Zij hebben dit akkoord inmiddels inderdaad ondertekend, maar het lijkt weinig twijfel dat zij in de praktijk de voorkeur blijven geven aan aansluiting bij "Joegoslavië". Tegen die achtergrond kan een Kroatische operatie tegen oost-Slavonië in de toekomst niet worden uitgesloten.

De Kroatische premier Matesa heeft verklaard dat zijn land vooralsnog niet zal overgaan tot de uitlevering van een aantal Bosnische Kroaten, die vorige week waren aangeklaagd door het Internationale Tribunaal vanwege oorlogsmisdaden tegen Moslims in Bosnië-Herzegovina. Matesa stelde dat zijn regering wel wil samenwerken met het Tribunaal, maar dat de Kroatische publieke opinie nog overtuigd moet worden van de schuld van de betreffende personen. Bovendien onderstreepte hij dat die samenwerking in alle gevallen gerelateerd zal worden aan de Kroatische politieke belangen. Zoals bekend had Kroatië onlangs één van de aangeklaagde Bosnische Kroaten benoemd op een hoge functie in het Kroatische ministerie van Defensie. Daaruit bleek dat de Kroatische regering feitelijk geen afstand wil nemen van Kroatische oorlogsmisdaden jegens de Moslims. De woorden van Matesa kunnen worden gezien als een bevestiging van deze opstelling. Deze uitspraak vormt derhalve niet alleen een provocatie aan het adres van het Tribunaal, maar ook van de Moslims. Ook de Amerikaanse regering, die nog onlangs de Kroatische regering heeft opgeroepen met het Tribunaal samen te werken, zal de uitspraak van Matesa als zodanig beschouwen.

Servië/Montenegro

Overigens heeft ook de "Joegoslavische" regering verklaard niet over te zullen gaan op de uitlevering van een aantal officieren van het voormalige Joegoslavische Volksleger, die door het Tribunaal in staat van beschuldiging zijn gesteld. Eventuele "Joegoslavische" oorlogsmisdadigers zullen volgens de betreffende verklaring in eigen land berecht worden. Tegen deze achtergrond lijkt berechting van oorlogsmisdadigers op grote schaal niet tot de mogelijkheden te behoren.